

Contactpersoon : college van b&w
Telefoonnummer : 14 0516
Ons kenmerk :

Onderwerp: Financiële positie gemeente Ooststellingwerf

Oosterwolde, 24 juni 2020

Geachte minister, geachte leden van de Tweede Kamer,

Financieel gezien staat de gemeente Ooststellingwerf, net zoals veel gemeenten, voor een enorme opgave. Al bij de Programmabegroting 2020 hebben wij voor miljoenen maatregelen moeten nemen om onze begroting sluitend te krijgen. We hebben op diverse budgetten bespaard, we hebben financieel- technische maatregelen genomen en de lasten voor onze inwoners, ondernemers en bezoekers zijn verhoogd. In deze brief vragen wij uw aandacht voor de te lage bijdrage voor de uitvoering van taken in het sociaal domein, de herverdeling Gemeentefonds, de financiële gevolgen van corona en pleiten wij ook voor een fundamentele discussie over het Gemeentefonds.

Sociaal domein

Een belangrijke oorzaak van het tekort lag in de uitvoering van taken binnen het sociaal domein. We treffen continu maatregelen om grip te krijgen op het sociaal domein en maken beleidskeuzes om de uitgaven te beperken. Dit voelt echter als roeien tegen de stroom in. En juist u, het kabinet en de Tweede Kamer, dient in te zien dat de keuzes vanuit Den Haag zorgen voor de stroomversnellingen. Om concreet te zijn noemen we enkele voorbeelden. De decentralisatie van taken biedt de mogelijkheid lokale, bestuurlijke keuzes te maken. Het abonnementstarief daarentegen is landelijk generiek beleid waar in financieel opzicht nooit volledig de compenserende bijdrage bij is geleverd. Daarnaast bereiden we ons op dit moment voor op de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering, waarbij gemeenten meer de regie moeten pakken. Ook hiervan is nu al de verwachting dat de totale bijdrage voor dit takenpakket onvoldoende is. En tenslotte zien we dat, in het kader van de re-integratie en arbeidstoeleiding, budgetten afnemen en de opgaven fors stijgen. Met oog voor uw Participatiewet zetten we ons in om de mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen, echter is de financiële sturing vanuit Den Haag gericht op het 'scoren op aantallen' onder de arbeidsfitte, bemiddelbare doelgroep. De tijdelijke vangnetregeling is uiteindelijk een impuls waar gemeenten later zelf weer de dupe van zijn.

Aan de hand van deze voorbeelden benoemen we met name ook dat het zich niet alleen manifesteert rond de jeugdzorg. Op dit punt is de onduidelijkheid en zorg groot, maar over de volle breedte is de bijdrage voor de uitvoering van taken in het sociaal domein veel te weinig. De koek is op! Hij is namelijk veel te klein.

Herverdeling Gemeentefonds

Aansluitend op de te krappe algemene uitkering is het Rijk gestart met de herverdeling van het Gemeentefonds. De eerste resultaten die hieruit naar voren komen zijn voor de gemeente Ooststellingwerf absoluut onacceptabel. Wij ondersteunen de vele oproepen en acties van onder meer de P10 en de #gemeenteninnood. Voor de kleine en middelgrote (plattelands-)gemeenten is het onverdraaglijk dat wij nu weer miljoenenbesparingen moeten realiseren. Dat vraagt om ingrijpende maatregelen die het beleid en het voorzieningenniveau in onze gemeente raken. Ter illustratie ligt praktisch de afweging op tafel om te kiezen tussen het investeren in de formatie voor nieuwe archiefwetgeving en de kapitaallast voor een nieuw dorpscentrum voor ontmoeting en maatschappelijke activiteiten.

De gemeente Ooststellingwerf is van mening dat we onze verantwoordelijkheid ruimschoots hebben genomen. De verdere mogelijkheden zijn beperkt zonder ingrijpende effecten voor onze samenleving. Een kopie van de motie van de gemeenteraad van Ooststellingwerf die 23 juni 2020 unaniem is aangenomen over dit onderwerp is bijgevoegd.

Corona

Bovendien geldt dat de wereld op dit moment verkeerd in een crisis die zijn weerga niet kent. Naast al het persoonlijk leed en de inbreuk op het gevoel van veiligheid en gezondheid, worden we geconfronteerd met een financieel-economische nasleep. We spreken via deze weg ook zeker de complimenten uit voor het handelen in de acute fase. Zowel richting de gezondheidszorg, als ook in het economisch belang heeft u accuraat opgetreden. Dit vraagt nu een vervolg met perspectief en de gemeenten, de lokale overheden die het dichtst bij onze inwoners en ondernemers staan, staan klaar om in actie te komen. Het is ondoenlijk om onszelf hier niet mee in de vingers te snijden, want het doet nu al pijn. Laat staan als straks bezuinigingen op bijvoorbeeld de (gezondheids)zorg en de lastenverzwaring voor inwoners en ondernemers onomkeerbaar wordt. Ook hier het voorbeeld. Hoe kan het dat overheden is gevraagd om in het belang van de liquiditeit van bedrijven, vlot over te gaan tot betaling van facturen en dat gemeenten stevig hebben ingezet op de uitvoering van de rijksregelingen en hiervoor tot het vierde kwartaal moeten wachten op de compensatie?

Fundamentele discussie Gemeentefonds

De afgelopen jaren zijn veel taken lokaal belegd, dit ging gepaard met kortingen, verlaging van budgetten en uiteindelijk beperkingen in de uitvoering. Dit vinden wij onbehoorlijk. Op deze manier moeten wij voldoen aan wettelijke verplichtingen, en hebben bijna geen ruimte meer om eigen ambities te realiseren. We kunnen ons alleen nog maar richten op 'wat moet'. Volgens het gemeentebestuur van Ooststellingwerf, en velen met ons, zou er een fundamentele discussie moeten plaatsvinden over de mate waarin de omvang van het Gemeentefonds toereikend is. Wij zijn onvoldoende toegerust om onze rol en taak in onze samenleving goed waar te maken. Dit komt voornamelijk door een toename van structurele taken en verantwoordelijkheden zonder een navenante stijging in de algemene uitkering. Het verhogen van het Gemeentefonds maakt het voor ons mogelijk om de voorzieningen voor inwoners en bedrijven op orde te houden en een gezonde financiële huishouding te voeren. Anders worden we genoodzaakt tot het maken van de afweging welke werkzaamheden blijvend tot het takenpakket van de gemeente horen.

We roepen u met klem op aan de slag te gaan met ons signaal en oproep. Naast deze brief zult u vanuit talloze andere gemeenten signalen en oproepen ontvangen. Het mag duidelijk zijn dat alle Nederlandse gemeenten op dit moment financieel hard worden geraakt. Wij gaan er dan ook vanuit dat u tijdens het AO Financiën van 2 juli a.s. hiervoor aandacht vraagt. Het spreekt voor zich dat wij graag met u in gesprek blijven om het hoofd te bieden aan de grote maatschappelijke en bestuurlijke opgaven waar we gezamenlijk voor staan.

Met vriendelijke groet,

het college van burgemeester en wethouders

Willem Mutter
Secretaris

Harry Oosterman
burgemeester

Een afschrift van deze brief sturen wij aan:

- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
- de Vereniging van Nederlandse Gemeenten,
- de Vereniging Friese Gemeenten
- de P10 en #gemeenteninnood
- de Provincie Fryslân